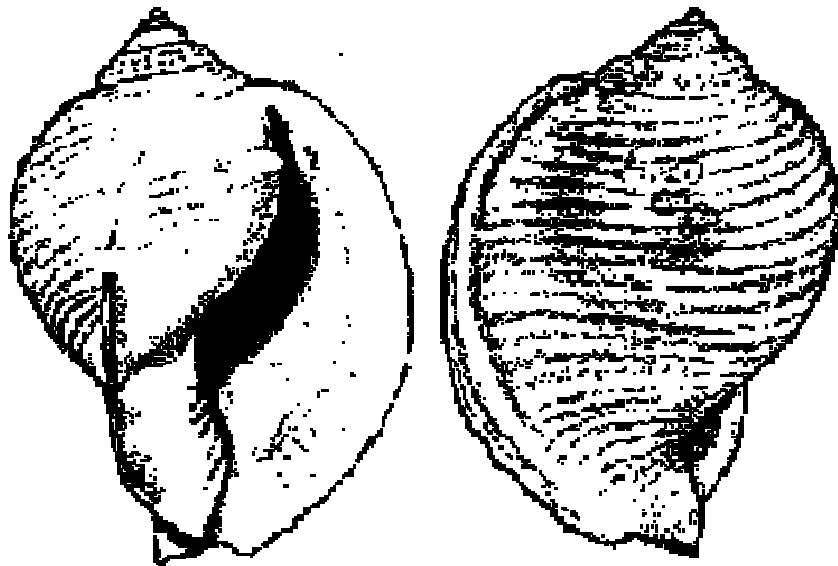

**JAARVERSLAG
SCHELLEN WERKGROEP DELFZIJL
17^e jaargang - 2005**

Galeodea bicatenata (J.Sowerby, 1817)
Tekening: F. Zandvoort

Correspondentieadres:

K.G. van Timmeren
Westervalge 26
9989 EC Warffum

Website:

<http://home.hetnet.nl/~f2hreuselaa/swgd.htm>

E-Mail :

f2hreuselaa@hetnet.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
't Duintolletje in de tuin, Paralaoma servilis (Shuttleworth,1852) in Drenthe	7
Midden Drenthe	9
Welke slak zit er in mijn tuin?	10
Excursie Weerribben	11
Vakantie Portugal	13
Kinkhoorns, kokkels en wulken	16
Werkavonden 2006	18
Geplande excursies 2006	18
Ledenlijst	19

Voorwoord

Het jaar 2005 was met goede malacologische voornemens begonnen, maar het weer, verbouwingen en andere dringende afspraken hebben veel roet in het eten gegooid.

Het jaarverslag 2005 is hierdoor dik als vorig jaar, maar biedt genoeg interessant leesvoer.

De vondst van *Myxas glutinosa* is aanleiding om in 2006 weer een excursie te organiseren naar de Weerribben, maar nu vroeger in het jaar.

De uitbreiding van de soortenrijkdom is door één van de leden met grote opwinding opgemerkt in eigen tuin, misschien met als gevolg dat anderen hun eigen tuin ook beter onderzoeken.

De komende jaren beloven malacologisch culinaire jaren te worden. Iedereen wordt opgeroepen in andermans keuken te kijken.

Ook in dit jaar is de Werkgroep met een lid uitgebreid. Anthonie van Peursen, een malacologische activering is als nieuw lid aan de werkgroep toegevoegd.

Tot slot hebben we voor 2006 weer goede voornemens.

We wensen u veel leesplezier.

Schelpenwerkgroep Delfzijl.

Aan de volgende organisaties of werkgroepen is een exemplaar van het verslag gezonden:

- Nederlandse Malacologische Vereniging te Amsterdam;
- Zoölogisch Museum Universiteit van Amsterdam;
- Naturalis te Leiden;
- Natuurmuseum te Leeuwarden;
- De Friese schelpenwerkgroep te Leeuwarden;
- Conchological Society of Southern Africa, Southern Natal Group, Port Edward, Zuid Afrika;
- Malacological Society, Kibbutz Netzer Sereni, Israel.

'T DUINTOLLETJE IN DE TUIN:
PARALAOMA SERVILIS (SHUTTLEWORTH, 1852) IN DRENTHE.

door David Baron

De zeer goede opbrengst van een strooiselmonster uit Denemarken bracht mij ertoe om de vraag "Welke slak zit er in mijn vak?" toe te passen op mijn eigen tuin. Tijdens het opruimen van de tuin (AC 257.8/527.8), op 20 maart jl. heb ik op diverse plaatsen plant- en bladafval verzameld en gezeefd. De grotere soorten slakken kon ik tijdens het verzamelen meteen op naam brengen. Mijn soortenlijst begint dan ook met *Cepaea nemoralis* (Linnaeus, 1758), *Helix aspersa* Müller, 1747, *Limax maximus* Linnaeus, 1758, *Deroceras reticulatum* (Müller, 1747) en *Trichia hispida* (Linnaeus, 1758). De kleinere soorten in het zeefmonster waren voor de avonduren. *Oxychilus alliarius* (Miller, 1822), *Vitrina pellucida* (Müller, 1747), *Vallonia excentrica* Sterki, 1893 en *Cochlicopa lubrica* (Müller, 1747) vulden het lijstje snel aan. Met de vondst van een heel klein slakje dacht ik *Punctum pygmaeum* (Drapernaud, 1801) toe te kunnen voegen, totdat ik er één vond die aanmerkelijk groter was en géén *Punctum pygmaeum* kon zijn.

Onder de microscoop was al snel duidelijk dat het om een voor mij onbekende soort ging. Determinatie met de Elseviers Slakkengids leidde mij naar *Planogyra sororcula* (Benoit, 1857). De omschrijving klopte nagenoeg, verspreiding en voorkomen maakte de vondst zeer interessant gezien de zeldzaamheid. Enthousiast, nieuwsgierig en ongeduldig als ik dan ben begon gelijk te telefoneren met degenen die mogelijk vergelijkingsmateriaal hebben. Door één van hen werd ik attent gemaakt op *Paralaoma servilis* (Shuttleworth, 1852). Door een ruiling had ik deze soort een week eerder ontvangen uit Canada en een snelle vergelijking met dit (kleine) monster overtuigde mij niet. Mijn slakjes waren groter en hadden meer kleur. Zoals bij een eerdere determinatie van een vreemde soort deed ik een beroep op Ton de Winter, die mij graag wilde helpen. Een tweetal artikelen (Gittenberger, 1977; Giusti & Manganeli, 1986) over *Planogyra sororcula*, geleend van de Bibliotheek van de NMV, hadden mij al aan het twijfelen gebracht. De eerste reactie van Ton de Winter op het toegezonden monster "het is geen *Planogyra sororcula*....." was meer dan genoeg om te gaan zoeken in mijn mappen met kopieën, knipsels en dergelijke. Via De Voelspriet van december 2003 vond ik het artikel over de eerste vondst van *Paralaoma servilis* in Nederland (Wallbrink et al, 2001). De daarin genoemde omschrijving, en dan vooral de details, overtuigden mij meer en meer te maken te hebben met *Paralaoma servilis*. Meteen daarna bevestigde Ton de Winter de determinatie.

Paralaoma servilis (Shuttleworth, 1852)
Emmen, (AC 257.8/527.8)
20 maart 2005

Inmiddels had ik het eerste monster volledig uitgezocht en in totaal 18 exemplaren van deze soort gevonden, waaronder een groot aantal volgroeid. Een ander monster leverde een veel grotere populatie van niet volgroeide exemplaren op. Het grootste deel van dit monster heb ik teruggegooid op de vindplaats.

Stichting Anemoon, die zich bezighoudt met het Atlasproject Nederlandse mollusken, leverde mij op verzoek de gegevens van de tot nu toe bekende vindplaatsen. De eerste vondst dateert van 23 juni 2001 van de Brielse Gatdam, bij het Oostvoornse Meer, door R.H. de Bruyne en H.Wallbrink. In september 2003 treft A.Boesveld de soort op diverse plekken aan bij de Volkeraksluizen te Willemstad. Bij Katwijk aan Zee wordt op 11 december 2004 de soort aangetroffen in een populierenbos en enige dagen later, op 14 december, in Oostvoorne op ongeveer 4 kilometer van de eerste vindplaats.

Tot nu toe liggen alle vindplaatsen in het zuidwesten van Nederland, ver van mijn vindplaats. Misschien leeft de soort al een aantal jaren in meerdere tuinen en is dit een goede reden voor velen om de vraag: "Welke slak zit er in mijn vak?" ook toe te passen op hun eigen tuin. Wie weet hoeveel nieuwe vindplaatsen en eventueel nieuwe soorten er worden ontdekt.

Ik bedank Ton de Winter voor zijn hulp bij de determinatie en Stichting Anemoon voor het verstrekken van de vindplaatsgegevens.

Literatuur

- Gittenberger, E., 1977. *Planogyra sororcula* (Benoit, 1857)(Pulmonata, Valloniidae), Une espèce nouvelle pour la France – Zoölogisch Mededelingen Deel 51, no 12;
- Giusti, F. & Manganelli, G., 1986. "Helix" *sororcula* Benoit, 1859 and its relationship to the genera *Vallonia* Risso and *Planogyra* Morse Archif für Molluskenkunde 116 (1985) (4/6) 157 – 181;
- Forsyth, Robert G., 2004. Landsnails of British Columbia – Royal BC Museum handbook;
- Kerney, M.P. & Cameron, R.A.D., Elseviers Slakkengids.
- Wallbink,H., R.H. de Bruyne & J.C.A. Eikenboom, 2001. Een nieuwe landslak voor Nederland: *Paralaoma servilis* (Shuttleworth, 1852) (Gastropoda, Pulmonata, Endodontidae)- Basteria 65 (1-3) 89-92.

Midden Drenthe

door R.E. Reuselaars

In het kader van het excursieprogramma bezochten we op 7 mei midden Drenthe. Het plan was het Ter Horster Zand, de surfplas Brunstinge en het natuurgebied bij Hijken. De eerste locatie die we bezochten was het Ter Horster Zand, even ten zuidwesten van Beilen. Dit gebied is bosachtig met een combinatie van naaldbomen, jeneverbes en veel loofbomen (onder andere berk, eik). We hebben een uitgestrekt gebied afgezocht. Het aantal aangetroffen soorten was zeer beperkt. Onder dood hout en boomstammetjes werd veelvuldig *Euconulus fulvus* aangetroffen. Verder werden de volgende soorten genoteerd: *Punctum pygmaeum*, *Nesovitrea hammonis*, *Vitrina pellucida*, *Limax maximus*, *Arion subfuscus*, *Arion intermedius*, *Arion sp.* en *Decoras sp.*

Na ongeveer anderhalf uur reden we terug naar Beilen en bezochten het surfmeer aan de westzijde van de A28. Dit is een aangelegd meer voor watersport recreatie en kent een vrij open karakter. Op een klein stukje van de oever zijn op een aantal plaatsen (verwilderde) houtwallen aangelegd. Langs de weg die parallel langs de A28 loopt stopten we ongeveer halverwege het surfmeer. In het meer werd gedregd.

Haaks op het meer loopt een slootje waar tussen waterplanten werd gezocht en sediment van de bodem werd gezeefd. We troffen daar de volgende soorten aan: *Unio pictorum*, *Dreissena polymorpha*, *Pisidium henslowanum*, *Pisidium casertanum*, *Pisidium subtruncatum*, *Musculium lacustre*, *Physa fontinalis*, *Bithynia tentaculata*, *Potamopyrgus antipodarum*, *Valvata piscinalis*, *Radix ovata/auricularia*, *Lymnaea stagnalis*, *Stagnicola pallustris*, *Aplexa hypnorum*, *Gyraulus albus*, *Planorbis planorbis*, *Planorbarius corneus*, *Anisus vortex* en *Bathyomphalus contortus*.

In het bermperceel tussen het meer en het slootje troffen we *Vallonia costata*, *Trichia hispida*, *Cochlicopa lubrica*, *Cepea nemoralis*, *Arianta arbustorum*, *Vitrina pellucida*, *Punctum pygmaeum*, *Nesovitrea hammonis*, *Succinea putris*, *Oxyloma sp.* en *Discus rotundatus* aan onder hout in het struikgewas en verdroogde stelen van Berenklauw. Van de naaktslakken kroop er *Arion subfuscus*, *Arion rufus* en *Arion intermedius* rond. Helaas begon de wind aan te wakkeren en viel er een enkele spat regen. We besloten door te rijden naar Hijken. Onderweg begon het flink te regenen en omdat we het koud hadden gekregen besloten we een café in te duiken om ons op te warmen met een kop koffie, chocolademelk en/of een bord bruine bonen met spek. Verder zijn we die dag niet gekomen want het bleef flink doorregenen. De excursie werd dan ook aan het begin van de middag afgebroken.

Welke slak zit er in mijn tuin?

door R.E. Reuselaars

Vorig jaar augustus ben ik verhuisd naar een woning in de nieuwbouwwijk 'Nagtegael' aan de zuidrand van Beilen. Deze wijk ligt in een veenachtig gebied, gekenmerkt door grassen, kruiden en bies. In de laaggelegen gedeelten, een aantal daarvan zijn de restanten van vroegere waterlopen, stond voor het merendeel van het jaar een laag water.

Bij een eerste inventarisatie bleek dit gebied zeer arm aan slakken, alleen *Cepea nemoralis* en *Canthareus aspersus* werden aangetroffen. Door het mengsel van veen en zand is de ondergrond vrij zuur, getuige ook aanloop problemen met wat meer neutrale tot kalkhoudende grond minnende planten, en de natte gebieden waardoor de levensruimte beperkter is dragen niet bij aan een rijke fauna. Bij de inventarisatie werden bruine en groene kikkers, hagedissen en salamanders aangetroffen.

Vorig jaar augustus ben ik met de aanleg van de tuin (500 m²) begonnen. Hiervoor werden harde en zachte materialen aangevoerd van verschillende locaties. De aanleg werd dit jaar afgerond. Tijdens de najaarsbeurt, snoeien en bladruimen, werd het materiaal voorlopig op een afvalhoop gedeponneerd om te worden afgevoerd. Voordat dit gebeurde werd de afvalhoop doorzocht op slakken. Aangetroffen werden wederom *Cepea nemoralis* en *Canthareus aspersus* maar ook *Zonitoides nitidus*, *Trichia hispida*, *Cochlicopa lubrica*, *Succinea putris*, *Aegopinella nitidula*. Het gaat hierbij slechts om enkele individuen.

Een deel van het afval is op een composthoop beland en de rest afgevoerd. In de loop van volgend jaar zal ik de ontwikkeling in de gaten houden om te zien welke soort zich kan handhaven en welke er eventueel zijn bijgekomen.

Excursie “De Weerribben”

17 september 2005

door Cor Grabijn

Onder een stralend zonnetje zijn wij uit verschillende windstreken in Ossenzijl neergestreken bij het activiteiten- en informatiecentrum van staatsbosbeheer. Door allerlei wegwerkzaamheden was het deze keer Robert die als laatste arriveerde. Het bleek dat het infocentrum pas om 10 uur open was zodat we nog tijd genoeg hadden om in het ernaast gelegen restaurant een kopje koffie te drinken en even “bij te praten”.

Na het koffie hebben we de winkel bekeken waar naast veel boeken over de natuur en ‘De Weerribben’ ook veel andere dingen zoals (fiets)kaarten, verrekijkers en vergrootglazen aan te schaffen waren. Achter de winkel ligt het infocentrum waar de verschillende onderdelen van de verving en rietdekken tentoongesteld worden. Over het rietdekken kon David ons goed inlichten als professioneel rietdekker. Om 10.30 uur had Cor een fluisterbootje gehuurd om daarmee het natuurgebied vanaf het water te onderzoeken.

Met z’n vijven in de boot was wat aan de krappe kant, maar toch hebben we nog heel veel rietkragen en andere waterplanten rijke wateren kunnen onderzoeken. Dat leverde toch nog aardig wat leuke soorten slakken en mosseltjes op. In het begin van onze boottocht hadden we in een van de smalle kanalen een aanvaring met een paar kanovarende dames die wij vervolgens nog een stukje op sleeptouw hebben genomen. Bovendien konden we ze nog wat adviezen geven hoe ze met de kano konden manoeuvreren. Ze zaten namelijk geregeld in de rietkragen en dwars in het kanaal.

Terwijl wij later druk bezig waren om weer wat onderzoek te verrichten bleek dat het weer stiekem was veranderd. We kregen een dikke plensbui op onze nek en waren dan ook (Kees uitgezonderd; hij had een regenjas meegenomen) kletsnat. Als je onderzoek doet weet je dat dat meestal veel tijd kost en dat kregen we dan ook gauw door. De tijd die wij hadden afgesproken met de botenverhuurder was dan ook gauw verdwenen. Toen wij dan ook eindelijk op de terugweg gingen, waren we zover van onze start plaats, dat het onmogelijk was nog op tijd terug te zijn. We hadden net de terugweg ingeslagen toen we nog een paar verzopen katjes tegen kwamen in de vorm van twee 15 à 16 jarige meisjes in een kano. Aangezien zij de zelfde kant uit moesten als wij hebben we deze verkleumde, natte katjes, ook op sleeptouw genomen waar ze ons zeer dankbaar voor waren! Een uur later dan afgesproken, waren we weer terug bij de botenverhuur (en dat lag niet aan de meisjes).

Achter het infocentrum loopt nog een wandelpad langs het boothuis over een bruggetje waar wij in het moerasachtige gedeelte nog weer een aantal soorten hebben gevonden. In de rietkraag vonden we nog een *Pisidium* species. Toen we hier uitgezocht waren hebben we in het nabij gelegen kanaal Steenwijk-Ossenzijl nog met de dreg een poging gewaagd de grotere mosselen te vinden maar we kwamen niet verder dan de *Unio pictorum* en enkele dode exemplaren van de *Dreissena polymorpha* en *Anodonta anatina*. Ook een dood exemplaar van de *Viviparis contectus* hebben we nog boven water gekregen. Toen Cor dit voorjaar met de dreg in hetzelfde gebied bezig was, kwam de *Anodonta cygnea* ‘Zellensis’ in grote aantallen levend boven water. Waarom ze nu niet gevonden werden is niet helemaal duidelijk. Misschien heeft de tijd van het jaar hier mee te maken.

Hierna zijn we in de auto gestapt en hebben een kilometer verder nog gezocht langs het wandelpad wat daar is uitgezet. Hier vonden we de *Myxas glutinosa*, die we ook al eerder hadden gevonden. Na later bleek is deze soort ruimschoots in “De Weerribben” aanwezig. Na een leuke, afwisselende dag keerden we voldaan huiswaarts, al waren we over het aantal soorten wel wat teleurgesteld.

Lijst van aangetroffen soorten tijdens de excursie in de Weerribben bij Ossenzijl.

In de Weerribben tijdens boottocht, verspreid over het gebied (AC 534-535/190-191):

Lymnaea stagnalis (Linnaeus, 1758)

Myxas glutinosa (Müller, 1774)

Radix auricularia (Linnaeus, 1758)
Bithynia tentaculata (Linnaeus, 1758)
Bithynia leachii (Sheppard, 1823)
Anisus vortex (Linnaeus, 1758)
Bathyomphalus contortus (Linnaeus, 1758)
Gyraulus albus (Müller, 1774)
Planorbarius corneus (Linnaeus, 1758)
Planorbis carinatus (Müller, 1774)
Ferrissia wauteri (Mirolli, 1960)
Viviparus contectus (Millet, 1813) leeg exemplaar
Physa fontinalis (Linnaeus, 1758)
Unio pictorum (Linnaeus, 1758)
Dreissena polymorpha (Pallas, 1771)

Succinea putris (Linnaeus, 1758)

Achter Natuuractiviteitencentrum De Gele Lis van SBB (AC 535.6/191.5):

Carychium minimum Müller, 1774
Euconulus fulvus (Müller, 1774)
Columella aspera Waldén, 1966
Punctum pygmaeum (Drapernaud, 1801)
Zonitoides nitidus (Müller, 1774)
Oxychilus alliarius (Miller, 1822)

Pisidium sp.

Vakantie Portugal

door K.G. van Timmeren

In oktober 2005 hebben we onze vakantie doorgebracht in de Algarve. We waren in de plaats Monte Gordo. Deze plaats ligt hemelsbreed ongeveer drie en een halve kilometer van de Spaanse grens. Hier zijn mooie zandstranden waar echt veel schelpen aanspoelen. Zo heb ik dus veel strandmateriaal kunnen verzamelen. S'morgens om zeven uur op stap, dan begon het licht te worden. Zeven kilometer strand afgezocht, drie en een half oostelijk en drie en een half kilometer westelijk van Monte Gordo. De oostelijke kant liep tot aan de Guardana rivier wat tevens de grens met Spanje vormt. Op de oostzijde vond ik de meeste schelpen. Het is een mooie streek om met vakantie te gaan en schelpen te gaan zoeken. De temperatuur is in deze maand zeer aangenaam.

Hetgeen ik daar heb verzameld komt uit de Atlantische Oceaan. Hieronder de gevonden soorten:

Sepiidae:

Sepia officinalis Linnaeus, 1758

veel verse exemplaren

Zee-egels:

Echinocardium cordatum Pennant, 1777

niet veel

Sphaerrechinus granularis Lamarck, 1818

via vissers, weinig

Paracentrotus lividus Lamarck, 1818

weinig

Zeesterren:

Ophiura albida Lamarck, 1818

uit opgedregde Donaxschelpen,
mannen met dreg

Eikapsels rog:

nog niet gedetermineerd

Marine schelpen:

Limidae	Lima lima (Linnaeus, 1758)	een paar kleppen
Cassidae:	Cassidaria echinaphora (Linnaeus, 1758)	een paar
Turritellidae:	Turritella monterosatoi Kobelt, 1878	meerdere
Pectinidae:	Chlamys flexuosa (Poli, 1795)	meerdere doubletten
	Chlamys glabra (Linnaeus, 1758)	meerdere kleppen
	Chlamys varia (Linnaeus, 1758)	meerdere kleppen
	Pecten maximus (Linnaeus, 1758)	meerdere kleppen
Naticidae:	Naticarius vittatus (Gmelin, 1791)	meerdere
	Lunatia catena (da Costa, 1778)	meerdere
	Lunatia guillemini (Payraudeau, 1826)	weinig
Mactridae:	Mactra stultorum (Linnaeus, 1758)	veel doubletten
	Mactra stultorum f. alba Lamarck, 1818	veel doubletten
	Mactra glauca (Born, 1778)	weinig doubletten, veel
	Lutraria lutraria (Linnaeus, 1758)	kleppen
	Eastomia rugosa (Helbling, 1779)	veel verse doubletten en
	Spisula subtruncata (da Costa, 1778)	kleppen
	Spisula solida (Linnaeus, 1758)	een paar kleppen
		meerdere doubletten
		meerdere doubletten
Veneridae:	Dosinia lupinus (Linnaeus, 1758)	meerdere doubletten
	Dosinia exolata (Linnaeus, 1758)	meerdere doubletten
	Chamelea galinna (Linnaeus, 1758)	meerdere doubletten
	Venus casina (Linnaeus, 1758)	minder doubletten
	Venus casina f. albina Dautzenberg & Fischer, 1906;	weinig doubletten
	Tapes decussatus (Linnaeus, 1758)	weinig doubletten
	Paphia aurea (Gmelin, 1791)	weinig doubletten
Solecurtidae:	Solecurtus strigilatus (Linnaeus, 1758)	weinig doubletten
	Azorinus chamasolen (da Costa, 1778)	één doublet
Anomiidae:	Anomia ephippium Linnaeus, 1758	veel juveniele doubletten,
		veel kleppen
Volutidae:	Cymbium olla (Linnaeus, 1758)	meerdere volwassen,
		weinig juveniel
Patellidae:	Patella piperata Gould, 1846	weinig
Solenidae:	Solen marginatus Pulteney, 1799	veel doubletten
Pharidae:	Pharus legumen (Linnaeus, 1758)	veel doubletten
	Ensis minor (Chenu, 1843)	veel doubletten
Ostreidae:	Crassostrea angulata (Lamarck, 1818)	weinig kleppen, één doublet
	Crassostrea gigas (Thunberg, 1793)	meerdere oudere doubletten
	Ostrea edulis Linnaeus, 1758	meerdere doubletten
Siphonariidae:	Sophonaria pectinata (Linnaeus, 1758)	weinig
Aporrhaidae:	Aporrhais pespelicana (Linnaeus, 1758)	weinig
Ranellidae:	Cymatium parthenopeum (von Salis, 1793)	één stuks
Mytilidae:	Mytilus edulis (Linnaeus, 1758)	meerdere doubletten
Pinnidae:	Atrina fragilis (Pennant, 1777)	één juveniel
Cerithidae:	Cerithium vulgatum (Bruguière, 1792)	veel, ook veel oud
Muricidae:	Hexaplex trunculus (Linnaeus, 1758)	weinig
	Bolines brandaris (Linnaeus, 1758)	meerdere
	Ocenabra erinaceus (Linnaeus, 1758)	meerdere
Ischnochitonidae:	Chaetopleura angulata (Spengler, 1797)	16 stuks
Calyptraeidae:	Calyptraea chinensis (Linnaeus, 1758)	weinig
Nassaridae:	Nassarius reticulatus (Linnaeus, 1758)	veel
Conidae:	Conus ventricosus Gmelin, 1791	weinig

Cardiidae:	Acanthocardia aculeata (Linnaeus, 1758)	veel kleppen, enkele doubletten
	Acanthocardia tubercalata (Linnaeus, 1758)	veel kleppen, enkele doubletten
	Acanthocardia echinata (Linnaeus, 1758)	paar kleppen
	Laevicardium oblongum (Gmelin, 1791)	weinig kleppen
	Cerastoderma edule (Linnaeus 1758)	meerdere kleppen en doubletten
Trochidae:	Gibbula umbilicalis (da Costa, 1778)	weinig
	Gibbula magus (Linnaeus, 1758)	veel
Tellinidae:	Tellina tenuis da Costa, 1778	veel kleppen en doubletten
	Tellina incarnata Linnaeus, 1758	3 stuks
Bullidae:	Bulla striata Brubuière, 1792	weinig
Donacidae:	Donax trunculus Linnaeus, 1758	veel kleppen en doubletten

Landslakken van Monte Gordo.

Helicidae:	Otala lactea (Müller, 1774)	meerdere lege huisjes
	Theba pisana (Müller, 1774)	meerdere lege huisjes
	Monacha cartusiana (Müller, 1774)	minder lege huisjes, ook levend te vinden
Subulinidae;	Rumina decollata (Linnaeus, 1758)	minder lege huisjes, geen levende gezien

Nog te determineren:

Mytilidae...

Veneridae...

Kinkhoorns, kokkels en wulken.

door J.Kuipers

Onder deze werktitel is ondergetekende bezig materiaal te verzamelen ten behoeve van een expositie over eetbare schelpdieren, hun leefgewoontes, de verzamel- en zoekmethoden van de kustbewoners door de eeuwen heen, de visserij op schelpdieren voor consumptiedoeleinden, de toekomst van de schelpdiervisserij, kweekmethoden en uiteraard natuurlijk de bereidingsmethoden en receptuur.

De expositie is gepland in het vakantie seizoen 2007 in het Muzeeaquarium te Delfzijl waar ik als vrijwilliger enkele dagdelen werkzaam ben.

Ten behoeve van deze tentoonstelling ben ik op zoek naar informatie op dit gebied en/of aanwijzingen van de Schelpen Werkgroep Delfzijl richting literatuur. Met name foto's van schelpdierzoekers, schelpdiervisserij, marktkramen met schelpdieren, die u wellicht ooit op een vakantie heeft gemaakt, en dergelijke zijn van harte welkom.

Ook receptuur is welkom, al hoewel, zoals uit de literatuurlijst moge blijken is daarvan al een ruime hoeveelheid voor handen, met name in de beide boeken van Alan Davidson is een keur van recepten te vinden voor het bereiden van visgerecht en andere zeevruchten (ik kan deze boeken dan ook bijzonder aanbevelen voor de culinair geïnteresseerde malacoloog).

Waar ik in het bijzonder ook naar zoek zijn ingeblikte schelpdieren of adressen waar deze te verkrijgen zijn, wellicht komt u zoiets tegen op vakantie, ik houd mij aanbevolen, onkosten worden uiteraard vergoed.

Een nagebouwde kraam of ventkar met schelpdieren behoort ook tot de intenties van de expositie en voor de inrichting daarvan ben ik op zoek naar redelijke hoeveelheden van de volgende buikpotigen en tweekleppigen, waarbij bij de buikpotigen het aanwezig zijn van een operculum een pré is en bij de tweekleppigen dubletten de voorkeur genieten:

Bolinus brandaris (L.)	Callista chione (L.)
Patella vulgata (L.)	Spisula solida (L.)
Monodonta turbinata (Born)	Spisula raveneli (Komrad)
Littorina littorea (L.)	Spisula polynyma (Stimpson)
Buccinum undatum (L.)	Mytilus galloprovincialis Lamarck
Crepidula fornicata (L.)	Lithophaga lithophaga (L.)
Halliotis tuberculata (L.)	Pinna nobilis (L.)
Modilus modilus (L.)	Pecten jacobaeus (L.)
Pinna fragilis (Pennant)	Chlamys varia (L.)
Ostrea edulis (L.)	Flexopecten glaber (L.)
Arctica islandica (L.)	Venerupis aurea (Gmelin)
Chlamys opercularis (L.)	Solen marginatus (Montagu)
Argopecten irradians (Lamarck)	Mactra coralina (L.)
Cerastoderma edule (L.)	Lutraria lutraria (L.)
Acanthocardia aculeata (L.)	Scrobicularia plana (Da Costa)
Acanthocardia echinata (L.)	Mya arenaria (L.)
Glossus humanus (L.)	Mya druncata (L.)
Mercenaria mercenaria (L.)	Ensis ensis (L.)
Venus verrucosa (L.)	Pholas dactylus (L.)
Ruditapes decussatus (L.)	

Er zijn uiteraard nog enkele andere eetbare soorten, doch van sommige heb ik reeds voldoende verzameld, bovenstaande soorten heb ik echter nog niet voldoende.

Ik ben dus op zoek naar redelijk gave exemplaren. Vindplaatsen en dergelijke zijn dit voor project niet van direct belang.

Verzendkosten of andere kosten worden in overleg natuurlijk door mij vergoed.

Ook in onbruik geraakte vanghulpmiddelen hebben mijn interesse, zowel authentieke exemplaren als ook replica's of afbeeldingen van zaken zoals de mosselkor, kokkelklauw, de kreukelkor en de wulkenkor.

Ik ben benieuwd naar de respons binnen de Schelpen Werkgroep en zie uw reacties dan ook met vertrouwen tegemoet.

Literatuur

Boucher, F.
Mosselkookboek
Scepter, 2000

Davidson, A.
Noord – Atlantisch viskookboek
Scepter, 2001

Davidson, A.
Mediterraan viskookboek
Pereboom, 2003

Leunen, P. van
Terschelling en de visserij
Flevodruk, 1998

Poppe, G.T. & Goto, Y.
European seashells vol 1 & 2.
Christa Hemmen verlag, 1991/1993

Vassalo, J. (red)
Vis en zeevruchten
Könemann, 2000

Zipper, E.
De rijkdom van vis, schaal- en schelpdieren
De Lantaarn, 2001

WERKAVONDEN 2006

1 Februari	Jan Kuiper
1 Maart	Frits Zandvoort
29 Maart	Henk Jan Kwant
26 April	Marten van Straten
31 Mei	Jos Nienhuis
28 Juni	Robert Reuselaars
26 Juli	David Baron
30 Augustus	Cor Grabijn
27 September	Hiltje Zwarberg
1 november	Aljan Woudstra
29 November	Jans Dusseljee
28 December	Kees van Timmeren

GEPLANDE EXCURSIES 2006

4 maart	Schiermonnikoog/Ameland
1 april	Scheveningen
6 mei	Weerribben
3 juni	Borkum
1 juli	Zwolle, IJssel
5 augustus	Oldenburgerwald, Duitsland
2 september	Dinkelland
7 oktober	Almere

LEDENLIJST

K.G. van Timmeren
Westervalge 26
9989 EC Warffum
Tel. 0595-422242
(correspondentieadres)

J.H. Dusseljee
Rondeboslaan 2-a
9936 BK Farmsum
Tel. 0596-617076
jhdusseljee@freemail.nl

F. Zandvoort
Smitslaan 6
9628 AH Siddeburen
Tel. 0598-432411
fritszzz@hetnet.nl

R.E. Reuselaars
Ganzerikhof 1
9413 AC Beilen
Tel. 0593-540203/06-53774206
f2hreuselaa@hetnet.nl

J. Nienhuis
Middendijk 8
9988 TC Usquert
Tel. 0595-425303

C.J.G. Grabijn
De Boeier 8
7908 EN Hoogeveen
Tel. 0528-267846
grabijn@home.nl

M. Zandvoort
Smitslaan 6
9628 AH Siddeburen
Tel.: 0598-432411

J.A.J. Woudstra
Fivelstraat 7
9919 BC Loppersum
Tel. 0596-572451

H.J. Kwant
Vossenlaan 32
9751 GG Haren
Tel. 050-5343993
hj.kwant@hccnet.nl

H.D. Zwarberg
Schepperbuurt 14
9948 PP Termunterzijl
Tel. 0596-602184
hzwarberg@wxs.net

M.L. van Straten
Buitenlust 43
9971 BR Ulrum
Tel. 0595-402013
martent@worldonline.nl

A. G. van der Sman
Sportlaan 570
2566 MH Den Haag
Tel. 070-3640171
a.g.v.d.Sman@freeler.nl

D. Baron
Agaatdreef 46
7828 AE Emmen
Tel. 0591-628724/0644974013
davidbaron1@msn.com

J.M.C.L. Aarssen
Sportlaan 570
2566 MH Den Haag
Tel.: 070-3640171

J.Kuiper
Langerijp 4
9901 TL Appingedam
Tel.: 0596-633416

A.D.P. van Peursen
Tarweakker 65
2723 TB Zoetermeer
Tel.: 079-3426140
peursenv@tiscali.nl